

ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทย-จีน : มุมมองของไทย

นางสาวอรอนงค์ เรืองอนุพงศ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-808-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

117938545

SINO-THAI SECURITY COOPERATION : THAI PERSPECTIVES

Miss Onanong Ruenganupong

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science in International Relations

Department of International Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

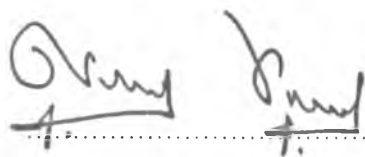
Academic Year 1997

ISBN 974-638-808-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทย-จีน : มุมมองของไทย
โดย นางสาวอรอนงค์ เรืองอนุพงศ์
ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข

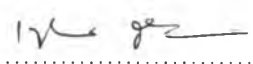
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

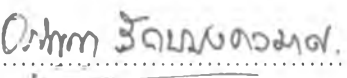

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ศุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.เขียน วีระวิทย์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญา รัตนมงคล)

อรอุรงค์ เรืองอนุพงศ์ : ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทย-จีน : มุมมองของไทย
อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ดร.สุรชาติ บำรุงสุข. 118 หน้า ISBN 974-638-808-8

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ด้านความมั่นคงระหว่างประเทศไทยและ
สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเน้นในมุมมองของไทย

ก่อนที่ประเทศทั้งสองจะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต ไทย-จีนมีความขัดแย้งต่อกัน อัน
เนื่องมาจากความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างไทย-สหรัฐอเมริกา ดังนั้น ไทยจึงถือว่าจีนเป็นภัยคุกคามหลักต่อ
ความมั่นคงของประเทศ ในที่สุด ทั้งสองฝ่ายได้ตัดสินใจเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันในปี 2518
แต่ความสัมพันธ์ก็เสื่อมลงหลังจากเหตุการณ์ในปี 2519

แต่แล้วเมื่อเวียดนามบุกกัมพูชาในปี 2522 ไทยต้องเผชิญกับภัยคุกคามโดยตรง อันได้แก่
การดำรงกองทหารของเวียดนามไว้ในกัมพูชา อีกทั้งเวียดนามยังเป็นพันธมิตรที่สำคัญของสหภาพโซเวียต
ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ จีนได้ตัดสินใจที่จะพัฒนาความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับไทย
จากเหตุผลดังกล่าว จีนได้ยกเลิกการสนับสนุนพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และเน้นความสัมพันธ์ที่
ใกล้ชิดกับรัฐบาลไทยมากขึ้น

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ปัจจัยในเรื่องเวียดนามมีผลอย่างสำคัญต่อความร่วมมือด้านความมั่นคง
ระหว่างไทย-จีนในหลังจากปี 2522

ภาควิชา ..... ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ..... ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต ..... *ป.อ.พรทิพย์* *ได้ปรึกษาคณะ*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *[ลายมือ]*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... -

C830319 MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS
KEY WORD: Sino-Thai/Security Cooperation/Thai Perspectives

Onanong Ruenganupong : Sino-Thai Security Cooperation:
Thai Perspectives. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. SURACHART
BAMRUNGSUK, Ph.D. 118 pp. ISBN 974-638-808-8

This research aims at studing the security relationship between
People's Republic of China and Thailand. It emphasizes on the Thai perspectives.

Prior to normalized relations, Thailand and China were in conflict
due to Thailand's close relationship with the United States. As a result,
China was regarded as a major threat to Thai national security. However, both
countries decided to open up diplomatic relations in 1975. But the
relationship was in a difficult position after the 1976 incident.

In 1979, Vietnam invaded and took over Cambodia. Thailand suddenly
faced a immediate threat - the presence of Vietnamese forces in Cambodia.
Besides, Vietnam was close - Soviet ally in Southeast Asia. Under this
environment, China had to move closer to Thailand. Because of this, China
agreed to cease a support to the Communist Party of Thailand, and moved closer
to the Thai Government.

That is to say, the Vietnamese factor was decisive to the Sino-Thai
security cooperation in the 1980s.

ภาควิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....
สาขาวิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....
ปีการศึกษา..... 2540.....

ลายมือชื่อนิสิต..... ๒๓๐๖๖๓.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ ด้วยดี เพราะความอนุเคราะห์อย่างสูงจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และให้คำปรึกษาแนะนำ เสนอแนะแนวความคิดต่าง ๆ ที่สำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณต่อท่านอาจารย์ไว้ ณ. ที่นี้ด้วย

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ฯพณฯ พลอากาศเอก สิทธิ เศวตศิลา (องคมนตรี) เป็นอย่างสูงที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และสละเวลาอันมีค่าให้โอกาสผู้เขียนเข้าพบและสัมภาษณ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์และมีความถูกต้องชัดเจนอย่างที่สุด

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.เขียน ธีระวิทย์, รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญา รัตนมงคลมาศ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งเสนอแนวความคิดที่เป็นคุณประโยชน์ให้แก่ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ชาติ ฤทธารมย์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยโชค จุลศิริวงศ์ และ อาจารย์ดร.ปราณี ทิพย์รัตน์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์และให้คำปรึกษาแนะนำแนวความคิดต่าง ๆ แก่ผู้เขียนตั้งแต่เริ่มทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) เจ้าหน้าที่ศูนย์เอกสารประเทศไทย (TIC) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดส่วนกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดส่วนกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและเจ้าหน้าที่ห้องสมุด รุ พุส ดี.สมิธ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นอย่างสูงที่ได้อำนวยความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูลเป็นอย่างดี

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณดลยา สามนฤกษ์ และเพื่อนร่วมชั้นเรียน, เพื่อนสนิททุกคน, พี่ ๆ ของผู้เขียน และบงกชรัตน์ เรืองอนุพงศ์ น้องสาว สำหรับกำลังใจที่ให้แก่ผู้เขียนตลอดมา

ผู้เขียนขอขอบคุณ คุณศิริเมฆล พงษ์ไพจิตร ที่ได้ให้กำลังใจที่ดีและช่วยเหลือผู้เขียนทุก ๆ ด้านตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และขอขอบคุณที่ได้สละเวลาทำการพิสูจน์อักษรวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มทำงานเสร็จสมบูรณ์ให้แก่ผู้เขียนตลอดมา

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการศึกษาบ้าง ผู้เขียนขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแต่บิดา มารดา ที่ได้มอบทุนทรัพย์และแรงใจให้แก่ผู้เขียนตลอดระยะเวลาแห่งการศึกษา และคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้เขียนด้วยความเคารพเป็นอย่างสูง.

นางสาวอรอนงค์ เรืองอนุพงศ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่ 1	
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 สมมุติฐาน.....	5
1.3 กรอบความคิดในการศึกษา.....	5
1.4 ขอบเขตในการศึกษา.....	6
1.5 วิธีการศึกษา.....	7
1.6 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	7
1.7 ประโยชน์ในการศึกษา.....	7
บทที่ 2	
ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมหาอำนาจ.....	8
2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสหรัฐฯ.....	8
2.1.1 ความสัมพันธ์แรกเริ่ม.....	8
2.1.2 สงครามเกาหลี-สงครามเวียดนาม.....	10
2.1.2.1 สงครามเกาหลี.....	11
2.1.2.2 สงครามเวียดนาม.....	14
2.1.3 มิตรภาพไทย-สหรัฐฯ ภายหลังจากสหรัฐฯ ถอนตัวออกจาก เอเชียตะวันออกเฉียงใต้.....	17
2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีน.....	19
2.2.1 ความสัมพันธ์แรกเริ่มก่อนสถาปนาความสัมพันธ์ ทางการทูตอย่างเป็นทางการ.....	19
2.2.2 ความสัมพันธ์ไทย-จีนภายหลังจากวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2518.....	23

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

	2.2.3การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์แบบพึ่งพาจากสหรัฐฯ มาสู่จีน.....	26
บทที่ 3	จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์จากศัตรูสู่มิตร ระหว่างไทย-จีน	30
	3.1ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างไทย-จีน.....	30
	3.1.1ความร่วมมือด้านการทูต.....	30
	3.1.1.1 สภาพแวดล้อมระหว่างประเทศ.....	31
	3.1.1.2 สภาพแวดล้อมภายในประเทศ.....	33
	3.1.2ความร่วมมือด้านการเมือง.....	36
	3.1.3ความร่วมมือด้านการทหาร.....	37
	3.1.4ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ.....	39
	3.1.4.1 ความร่วมมือด้านการค้า.....	39
	3.1.4.2 ความร่วมมือด้านการลงทุน.....	41
	3.1.5ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	42
	3.1.6ความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	44
	3.2ความร่วมมือของจีนในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในไทย.....	44
	3.2.1ความสัมพันธ์ระหว่างจีนและคอมมิวนิสต์ในไทย.....	45
	3.2.2ความร่วมมือของจีนในการต่อต้านคอมมิวนิสต์ในไทย.....	46
	3.2.3การปิดวิญญูเสียงประชาชนแห่งประเทศไทย.....	47
	3.3บทบาทจีนต่อไทยในปัญหาแกมพูชา.....	48
	3.3.1การทหารเพื่อความมั่นคงของไทย.....	49
	3.3.2การทูตเพื่อความมั่นคงของไทย.....	52
	3.3.3การแลกเปลี่ยนการเยือนผู้นำทางการเมืองระหว่าง ไทย-จีน.....	53

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

	3.3.4การแลกเปลี่ยนการเยือนผู้นำทางการทหารระหว่างไทย-จีน.....	54
	3.3.5การซื้อยุทธปัจจัยจากจีน.....	55
	3.4ปัจจัยที่ทำให้ไทย-จีนเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์จากศัตรูสู่มิตร.....	57
	3.4.1แบบแผนความสัมพันธ์เชิงปฏิบัติหรือศัตรู.....	57
	3.4.1.1ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ - จีน.....	58
	3.4.1.2ความกลัวภัยคุกคามจากคอมมิวนิสต์.....	58
	3.4.1.3ทัศนคติของผู้นำไทย.....	59
	3.4.2แบบแผนความสัมพันธ์ในด้านความร่วมมือหรือมิตร.....	59
	3.4.2.1ผลของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต อย่างเป็นทางการระหว่างไทย-จีน.....	59
	3.4.2.2การเปลี่ยนแปลงผู้นำไทย.....	60
	3.4.2.3ปัญหาสัมพันธภาพ.....	60
บทที่ 4	ทัศนคติของผู้นำไทยต่อจีน : มิติความมั่นคงภายนอก.....	63
	4.1การรุกรานกัมพูชาของเวียดนาม.....	64
	4.2การรุกรานลาวและเวียดนามของเวียดนาม.....	69
	4.3การตกลงใจของผู้นำไทย.....	73
	4.4บทบาทกระทรวงการต่างประเทศในการดำเนินความสัมพันธ์ ไทย-จีน.....	75
บทที่ 5	ทัศนคติของผู้นำไทยต่อจีน : มิติความมั่นคงภายใน.....	80
	5.1อิทธิพลของจีนต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.).....	80
	5.2ความสัมพันธ์ระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์จีนกับพรรคคอมมิวนิสต์ แห่งประเทศไทย.....	82
	5.3ความช่วยเหลือของจีนต่อพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย.....	85

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.4การเจรจาเกี่ยวกับปัญหาพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยระหว่าง ไทย-จีน.....	90
บทที่ 6 บทสรุป	94
รายการอ้างอิง.....	97
ภาคผนวก ทักษะของ ฯพณฯ พลอากาศเอก สิทธิ เสวตศิลา องคมนตรี (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเมื่อปีพ.ศ.2522-2533) เกี่ยวกับความร่วมมือของไทยกับจีน.....	107
ประวัติผู้เขียน.....	118